

KẾ HOẠCH NGƯỜI BẢN ĐỊA

Dự án Nhà máy Thủy điện Đắk Đrinh

Công ty Cổ phần Thủy điện Đăkđrinh

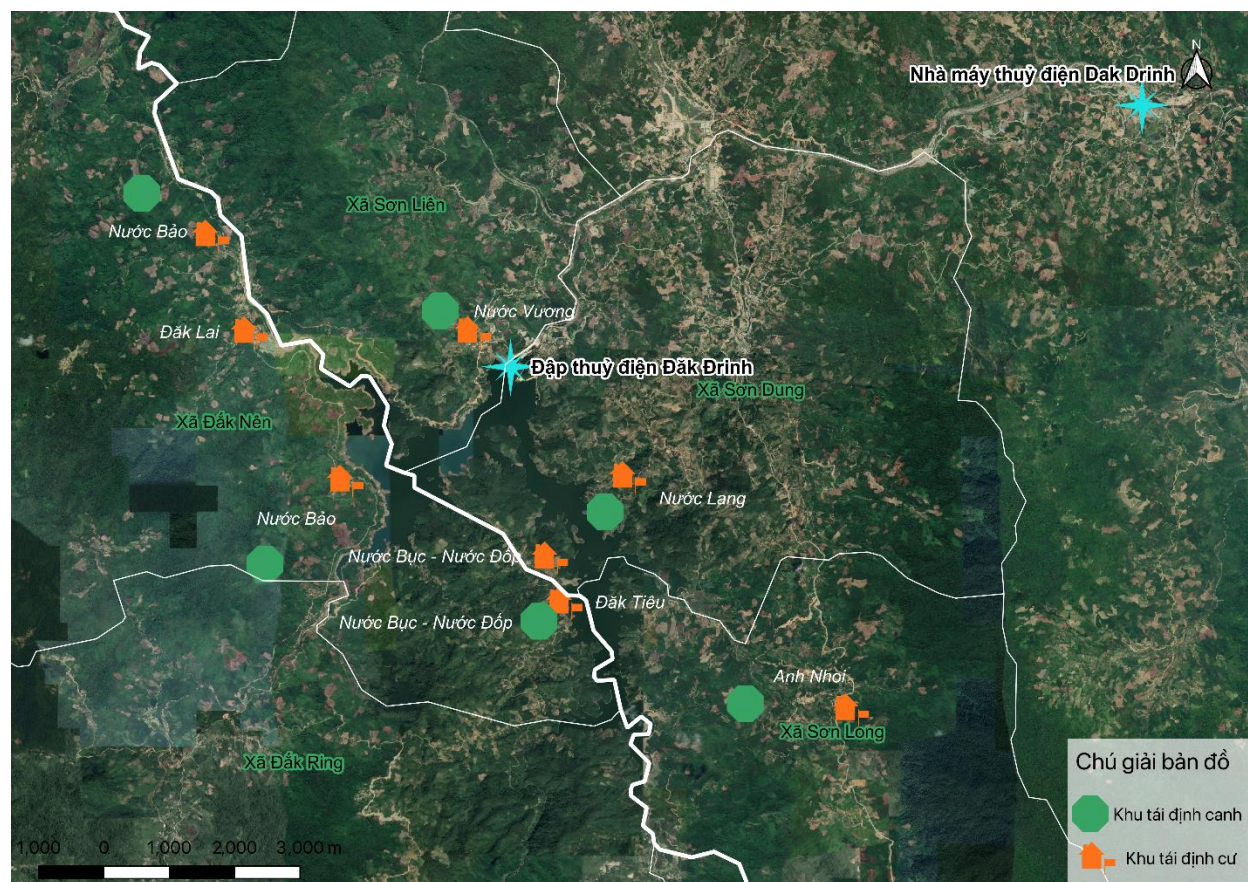
Tháng 7 năm 2021

1. GIỚI THIỆU

Kế hoạch Người Bản địa (IPP) này được phát triển cho Dự án Nhà máy Thủy điện Đắk Đrinh (sau đây gọi là “**Dự Án**”). Dự án được xây dựng và hiện đang được vận hành bởi Công ty Cổ phần Thủy điện Đắkđrinh (gọi tắt là “DHC” hoặc “Chủ đầu tư”), một công ty con của CTCP Tổng Công ty Điện lực Dầu khí Việt Nam. Dự án dự kiến sẽ được tài trợ bởi Ngân hàng Đầu tư Cơ sở hạ tầng Châu Á (“AIIB” hoặc “Ngân hàng”).

Dự án Nhà máy Thủy điện Đắk Đrinh được xây dựng trên sông Đắk Đrinh thuộc địa phận hai tỉnh miền Trung là Quảng Ngãi và Kon Tum của Việt Nam. Dự án gồm hai tổ máy với tổng công suất lắp máy là 125 MW và sản lượng điện bình quân hàng năm là 527.6 triệu kWh. Dự án được khởi công xây dựng từ tháng 1 năm 2011 và chính thức đi vào hoạt động thương mại vào tháng 8 năm 2014.

Hình 1 Bản đồ Khu vực Dự án và các Cộng đồng Bị ảnh hưởng

Để phục vụ việc xây dựng của Dự án, các hoạt động giải phóng mặt bằng bao gồm thu hồi đất và tái định cư (TĐC) do Chính phủ Việt Nam (CP) thực hiện theo quy định của Luật Đất đai 2003 và Luật Đất đai năm 2013. Quá trình TĐC bắt đầu từ năm 2008 và được coi là gần như hoàn thành vào năm 2016. Sáu xã ở hai tỉnh bị ảnh hưởng bởi thu hồi đất bao gồm các xã Đăk Rin, xã Đăk Nền thuộc huyện Kon Plông, tỉnh Kon Tum và xã Sơn Tân, Sơn Dung, Sơn Long, Sơn Liên thuộc huyện Sơn Tây, tỉnh Quảng Ngãi. Các khu Tái định cư (TĐCư) và Tái định canh (TĐCnh) đã được xây dựng tại các xã bị ảnh hưởng nhằm phục vụ các hộ dân bị ảnh hưởng của Dự án.

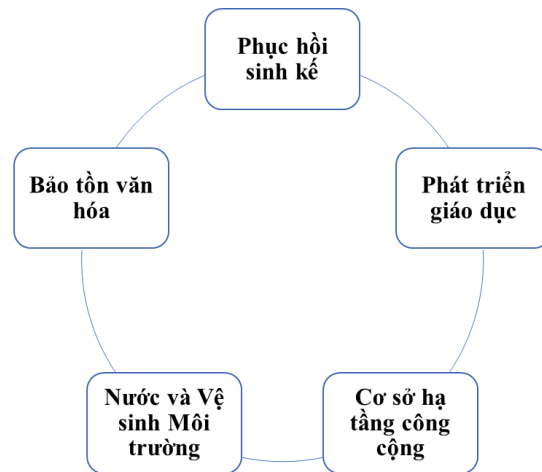
Do các tác động của Dự án đối với nhóm dân tộc thiểu số (DTTS) Ca Dong, DHC đã xây dựng một **Kế hoạch Người bản địa**, bao gồm các chương trình hỗ trợ cộng đồng người DTTS bị ảnh hưởng trong khu vực Dự án nhằm đáp ứng các Tiêu chuẩn về Môi trường và Xã hội (TCMTXH) của Ngân hàng cho vay. Tài liệu này sẽ trình bày nội dung tóm tắt của Kế hoạch Người bản địa nêu trên.

2. CÁC CHƯƠNG TRÌNH PHÁT TRIỂN ĐƯỢC ĐỀ XUẤT CHO NGƯỜI BẢN ĐỊA

Phần này trình bày các chương trình chi tiết được đề xuất nhằm củng cố năng lực tự lực của Người bản địa và hướng tới sự phát triển bền vững sau khi chịu tác động từ việc di dời và tái định cư. Các nguyên tắc chính trong thiết kế các chương trình này bao gồm:

- Tính đến các ưu tiên phát triển cộng đồng của địa phương;
- Tránh các thay đổi đáng kể so với sinh kế hiện có;
- Đảm bảo các cơ hội phục hồi và cải thiện sinh kế cho các nhóm cộng đồng bị ảnh hưởng khác nhau (ví dụ về giới tính và tuổi tác);
- Tính đến sức khỏe và tuổi của những người bị ảnh hưởng; và
- Quan tâm hơn đến các nhóm cộng đồng dễ bị tổn thương và các chương trình lấy phụ nữ làm trung tâm.

Năm chương trình phát triển được đề xuất cho các cộng đồng Người bản địa bao gồm:

Nội dung chi tiết của các chương trình trên được trình bày tại Bảng 1 sau đây:

Bảng 1. Các chương trình phát triển được đề xuất cho các cộng đồng Người bản địa

Chương trình	Nguyên nhân	Mục tiêu	Hoạt động	Người thụ hưởng	Mục tiêu SDG
Phục hồi sinh kế	- Nông nghiệp là trụ cột trong kinh tế của các hộ gia đình được khảo sát, với 88.5% dân số lao động được khảo sát tham gia vào các sinh kế dựa trên đất đai (tức là trồng trọt) là nghề nghiệp chính của họ. Các loại cây trồng chủ lực ở địa phương là lúa, sắn, ngô và cau, trong đó lúa để phục vụ sinh hoạt là chính; sắn, keo và cau để buôn bán tại địa phương. Ngoài ra, các hộ gia đình Người bản địa cũng chăn nuôi gia súc (như bò, lợn, vịt và gà) ở quy mô hộ gia đình để cung cấp nguồn dinh dưỡng và buôn bán tại địa phương. - Việc canh tác chủ yếu dựa vào phương pháp truyền thống nên năng suất thấp. Để nâng cao năng suất cây trồng địa phương, nông dân địa phương tìm kiếm sự hỗ trợ về kỹ năng và kiến thức trong trồng trọt và chăn nuôi. Cụ thể, các chương trình khuyến nông nhằm cung cấp hướng dẫn sử dụng phân bón, thuốc bảo vệ thực vật cho cây trồng, chế độ dinh dưỡng cho vật nuôi và xây dựng chuồng trại được chú trọng. Các khóa đào tạo về kỹ năng trồng trọt và chăn	Để cải thiện sinh kế của các hộ gia đình bị ảnh hưởng thông qua việc cung cấp các đầu vào nông nghiệp, công nghệ mới và các mô hình sản xuất bền vững;	- Cung cấp cây giống (như keo, cau và cây ăn quả) và gia súc/ gia cầm (tức là bò, lợn, vịt và gà); và - Cung cấp kỹ thuật thông qua các chương trình khuyến nông (tức là phương pháp canh tác, mô hình canh tác và phòng trừ dịch bệnh)	P1 P2 P3	

	nuôi này nên được phổ biến bằng tiếng Ca Dong hơn là tiếng Việt. Các hộ gia đình bị ảnh hưởng tại các khu tái định cư tập trung hoặc các khu tái định cư tự phát cần được hỗ trợ thêm để phát triển chăn nuôi nông hộ khi họ đối mặt với điều kiện sản xuất không thuận lợi (như chất lượng đất kém, thiếu nước tưới, địa hình gồ ghề và xói mòn đất).				
Phát triển giáo dục	- Nghèo đói, nhận thức thấp, định kiến về giới tính và cản trở về giao thông đến giáo dục có thể được coi là những nhân tố rủi ro dẫn đến tình trạng bỏ học, đặc biệt là trẻ em gái. Trong nhiều hộ gia đình, trẻ em gái phải ở nhà và phụ giúp việc nhà hơn là đi học. Kết quả điều tra cho thấy dân số nam có tỷ lệ biết chữ cao hơn dân số nữ, lần lượt là 82.4% và 69.4%. Tỷ lệ mù chữ của dân số nữ gần gấp đôi tỷ lệ mù chữ của dân số nam, lần lượt là 30.6% và 17.6%. - Kết quả điều tra khảo sát cho thấy ở các thôn làng bị ảnh hưởng, học sinh thường phải di chuyển một quãng đường dài để đến học tại các trường trung học cơ sở ở xã hoặc trung tâm huyện, cách xa khoảng 2-7 km. Trong khi đó, việc học ở các trường THCS hoặc THPT nội trú chỉ áp dụng cho một số ít học sinh ở địa phương có thành tích tốt.	Cung cấp cho học sinh tiểu học và trung học cơ sở, đặc biệt là học sinh nữ trong các cộng đồng bị ảnh hưởng, sự hỗ trợ để theo học bậc học cao hơn, đóng góp tiềm năng vào sự phát triển sinh kế của các hộ gia đình bị ảnh hưởng về lâu dài. Khuyến	- Trợ cấp cơ bản về sách vở và đồ dùng học tập; - Học bổng dành cho học sinh có thành tích tốt; và - Cung cấp phương tiện đi lại thích hợp cho học sinh	P1 P2	

	Bên cạnh đó, tỷ lệ học sinh THCS bỏ học có xu hướng gia tăng do không có phương tiện đi lại.	khích học sinh có thành tích tốt kiên trì theo đuổi con đường học vấn.			
Cơ sở hạ tầng công cộng	- Các hộ dân bị ảnh hưởng đã được di dời đến các điểm dân cư mới. Do đó, cần phát triển các không gian cộng đồng để tăng cường tương tác xã hội, sự gắn kết cộng đồng và bản sắc văn hóa sống động của các cộng đồng bị ảnh hưởng ở nơi ở mới. Khuyến khích nên có sân bóng hoặc sân chơi cho trẻ em và thanh niên, nhà văn hóa để hội họp hoặc biểu diễn. - Đường nội thôn, nhất là đường dẫn tới khu vực sản xuất, và đường liên thôn trong tình trạng xuống cấp, nhất là vào mùa mưa, dễ xảy ra tai nạn giao thông và bị cô lập do thời tiết xấu. Những trở ngại giao thông do điều kiện đường xá gây trở ngại cho người nông dân.	Nâng cao đời sống tình cảm và xã hội của các hộ gia đình bị ảnh hưởng, góp phần gắn kết cộng đồng	- Xây dựng không gian sinh hoạt chung cho cộng đồng như sân chơi, sân bóng, nhà văn hóa; và - Cải tạo hoặc nâng cấp đường nội thôn, đường vào khu vực sản xuất, đường liên thôn.	P4	
Nước và vệ sinh môi trường	Các hộ di dân trong các khu vực tái định cư chủ yếu sử dụng hệ thống cấp nước tự chảy lấy từ suối; tuy nhiên, việc tiếp cận nguồn nước này thường khó khăn. Một số đường ống bằng nhựa hoặc tre dẫn nước từ suối đã bị xuống cấp theo thời gian. Nước chứa trong các bể nước lớn bằng thép không gỉ hoặc bằng bê tông tại địa điểm nhất định trong	Nâng cao điều kiện sống và phúc lợi của những người bị ảnh hưởng, đặc biệt là phụ nữ	- Cải tạo hoặc nâng cấp các đường ống dẫn nước hiện có; và - Cung cấp các dụng cụ chứa	P1 P2 P3	

	cộng đồng mà khó có thể tiếp cận rộng rãi đến các hộ bị ảnh hưởng sống ở các vùng cao. Phụ nữ các thôn bản nhấn mạnh nhu cầu cấp thiết của việc cung cấp nước để cải thiện điều kiện sống của người dân địa phương và giảm gánh nặng của họ trong việc lấy nước phục vụ sinh hoạt gia đình.		nước cho các hộ gia đình bị ảnh hưởng.		
Bảo tồn văn hóa	Người Ca Dong có ngôn ngữ riêng và văn hóa độc đáo mặc dù họ đã hòa nhập vào cộng đồng người Kinh. Người Ca Dong có những tập quán văn hóa riêng biệt như tổ chức cộng đồng, bao gồm hệ thống tộc trưởng, phong cách nhà ở, lễ và hội, và tín ngưỡng. Trước tình hình công nghiệp hóa, hiện đại hóa ngày càng phát triển, việc bảo vệ và phát huy bản sắc và giá trị văn hóa dân tộc càng trở nên khó khăn hơn.	Phát huy bản sắc văn hóa cho người Ca Dong thông qua việc tích hợp các giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể vào bối cảnh phát triển đương đại của cộng đồng địa phương.	Cung cấp nhạc cụ truyền thống Ca Dong cho các sự kiện và lễ hội của cộng đồng.	P4	